

Анотація

Курс «Психологія управління персоналом» впроваджено у навчальний план підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою ознайомлення аспірантів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів; розвитку здібностей до саморозвитку власних фахових якостей, їх відповідності службовому статусу в системі управління; формування уміння застосовувати методи побудови системи атестації та мотивації персоналу.

Ключові слова: управління, персонал, психологія управління, управлінська діяльність, людські ресурси, керівництво, влада, менеджмент.

Annotation

The course "Psychology of Personnel Management" is introduced into the curriculum of third-level educational and scientific level of Doctor of Philosophy in order to acquaint graduate students with the psychological laws of management, the psychological foundations of systematic personnel management; mastering modern psychological methods of effective use of human resources with psychological laws of management, psychological principles of systematic personnel management; mastering modern psychological methods of efficient use of human resources; development of abilities for self-development of own professional qualities, their conformity to the official status in the management system; formation of the ability to apply methods of building a system of certification and motivation of staff.

Key words: management, personnel, psychology of management, administrative activity, human resources, management, power, management.

1.Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 011 Освітні, педагогічні науки	Вибіркова
	Спеціальність Освітні, педагогічні науки	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Моделі управління: переваги і недоліки»)		Рік підготовки:
		1
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання – 6 аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 16	Ступінь: Доктор філософії	Лекції
		10 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		Практичні, семінарські
		20 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33/67 %).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 011 Освітні, педагогічні науки	Вибіркова
	Спеціальність Освітні, педагогічні науки	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Моделі управління: переваги і недоліки»)		Рік підготовки:
		1
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2-й
http://moodle.mdu.edu.ua/my/	Ступінь: Доктор філософії	Лекції
		4 год.
		Практичні, семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для заочної форми навчання: 10 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (11/89 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомити аспірантів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечити розуміння аспірантами системи спеціальних знань щодо психосоціологічних підходів у сучасній управлінській парадигмі;
- набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації і практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності;
- розвиток здібностей до саморозвитку власних фахових якостей, їх відповідності службовому статусу в системі управління;
- формування умінь застосовувати методи побудови системи атестації та мотивації персоналу.

Передумови для вивчення дисципліни: «Філософія науково-дослідної діяльності», «Освітня політика і дослідження педагогічних систем і процесів», «Теорія управління та професіоналізм керівника закладу освіти».

Навчальна дисципліна складається з 5 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН 2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН 6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проєктами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану

наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави. Публічно представляти результати своїх наукових пошуків та захищати результати дисертаційного дослідження.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки систематизувати та інтерпретувати їх. Із використанням методологічного інструментарію виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання педагогічної освіти і науки та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти педагогічної освіти і науки та дотичні міждисциплінарні проекти.

ФК 6. Здатність проектувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес.

ФК 9. Здатність здійснювати рефлексію і самоаналіз педагогічної діяльності, передбачати перспективи, шляхи подальшого розвитку освітньої галузі в регіоні та Україні.

ФК 10. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні засади культури управління.

Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту

Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.

Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом.

Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей

Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва

Кредит 3. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера

Тема 5. Психологічний зміст функцій управління.

Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень.

Тема 7. Практика самоменеджменту.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	сп
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні засади культури управління						
Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	14	2	2			10
Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	16	2	4			10
Усього:	30	4	6			20
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом						
Тема 3. Феномен влади: ідентифікація	14	1	2			11

можливостей					
Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	16	1	4		11
Усього:	30	2	6		22
Кредит 3. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера					
Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	10	2	2		6
Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	10	2	2		6
Тема 7. Практика самоменеджменту	10		4		6
Усього:	30	4	8		18
Усього годин:	90	10	20		60

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні засади культури управління						
Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	15	1				14
Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	15		1			14
Усього:	30	1	1			28
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом						
Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	15	1	1			13
Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	15		1			14
Усього:	30	1	2			27
Кредит 3. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера						
Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	10	1	1			8
Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	10	1	1			8
Тема 7. Практика самоменеджменту	10		1			9
Усього:	30	2	3			25
Усього годин:	90	4	6			80

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади культури управління.		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	2
2.	Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	2
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3.	Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	1
4.	Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	1
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
5.	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	2
6.	Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	2
	Разом:	10

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади культури управління.		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	1
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
2.	Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	1
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
3.	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	1
4.	Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	1
	Разом:	4

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади культури управління.		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	2
2.	Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	4
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3.	Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	2
4.	Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	4
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		

5.	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	2
6.	Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	2
7.	Тема 7. Практика самоменеджменту	4
	Разом:	20

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади культури управління.		
1.	Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	1
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
2.	Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	1
3.	Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	1
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
4.	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	1
5.	Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	1
6.	Тема 7. Практика самоменеджменту	1
	Разом:	6

7. Самостійна робота Денна/заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади культури управління.		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту	10/14
2.	Тема 2. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології.	10/14
Кредит 2. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3.	Тема 3. Феномен влади: ідентифікація можливостей	11/13
4.	Тема 4. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва	11/14
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
5.	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	6/8
6.	Тема 6. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	6/8
7.	Тема 7. Практика самоменеджменту	6/9
	Разом:	60/80

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання («Моделі управління: переваги і недоліки»)).

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок збирати дані для наукового дослідження з проблем психології управління персоналом,

систематизувати та інтерпретувати їх; уміння публічно представляти результати наукових пошуків із вирішення проблем психології управління.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти наукові здобутки.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Аспіранту виставляється відмінно, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни.

Аспіранту виставляється дуже добре, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, але зробив невелику кількість помилок.

Аспіранту виставляється добре, якщо студент розкрив основні питання, але на додаткові повністю не відповів. Якість відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом. Ознайомлення з додатковими джерелами не систематизовано.

Студенту виставляється достатньо, якщо студент володіє тільки загальним понятійним апаратом, він в цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але при розкритті основних питань допускає суттєві помилки.

Аспіранту виставляється задовільно, якщо студент робить принципові помилки у відповідях, утрудняється дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не володіє основним понятійним апаратом.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота							КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	30	300 /100*
40	50	40	50	30	30	30		

Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, конференціях, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Бакаленко О. А. Психологія управління : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2020. 120 с.
2. Старовойтенко Н. В. Психологія управління: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни [Електронний ресурс] / авт.-упор. : Н. В. Старовойтенко, В. І. Осипенко, І. А. Чемерис, Л. І. Білик, С. І. Ключка ; М-во освіти і науки України, ЧДТУ. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 300 с.
3. Ходаківський Є. І. Богоявленська Ю. В, Грабар Т. П.. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Х-69 [текст] Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с
4. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова ; Мво освіти і науки України. 2-е вид. К. : Центр учб. л-ри, 2009. 502 с.
5. Гура О.І. Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією : навчальний посібник. Запоріжжя : КПУ, 2013. 168 с.
6. Кукуленко-Лук'янець І.В. Психологія управління: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 140 с.
7. Дзвінчук Д.І., Діденко Н.Г., Любчук О.К., Малімон В.І. Психологія управління: навчальний посібник / За загальною редакцією професора Д.І.Дзвінчука. К.: ТОВ "СІК ГРУП УКРАЇНА", 2013. 293 с

Допоміжна

1. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Психологія управління: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. –79 с.
2. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. М-во освіти і науки України, Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, Каф. маркетинг. менедж. К. : Професіонал, 2006. 510 с.
3. Занковський А. Н. Организационная психология: Учеб. пособие для вузов. М.: Флинта: МПСИ, 2000. -648 с

4. Воронкова В. Г. Беліченко А. Г., Попов О. М. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб.; під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової. К. : Професіонал, 2006. 576 с.
5. Гринберг Дж. Управление стрессом. 7-е изд. СПб: Питер, 2002. 496 с.
6. Гришина Н. В. Психология конфликта. СПб: Питер, 2000. 464 с.
7. Карамушка Л. М. Чебатарьова О. А. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень. К.: Проблеми загальної та педагогічної психології. 2001.Т. 4. Ч. 1. С. 90-95.
8. Коломінський Н. Л. Психология менеджменту в освіті (соціальнопсихологічний аспект): Монографія. К.: МАУП, 2000. -286 с.
9. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 перевірених способів вирішення проблем: Пер. з англ. К.: Наукова думка, 2001. 303 с.
10. Ложкин Г. В., Повякель Н. Й. Практическая психология конфликта. К.: МАУП, 2000. 256 с.
11. Пірен М. І. Конфлікти і управлінські ролі: соціально-психологічний аналіз. К. Вид-во УАДУ, 2000. 200 с.
12. Кулініч І.О. Психология управління: курс лекцій. Л.: ВПВ ЛВЦНТЕІ, 2006.126 с.

12.Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://chitalka.info/psy.html> – Електронні підручники онлайн «Психологія».
3. <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart4/index.html> – Вісник психології і соціальної педагогіки. 3. <http://osvita.ua/school/psychology/> – освіта. ua.
4. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
5. <http://management.com.ua>.
6. <http://www.lib.ru/poisk.dir> – Lib.Ru – пошукові системи в Інтернеті.
7. <http://www.google.com> – пошукова система Google.